

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse l. f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternollju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Poziv:

Tisti gospodje, ki še niso plačali naročnine ne za Sočo, ne za Kmetovalca za lvo polulekje 1875, so s tem prošeni, da nam dotične zneske precej plačajo, ker mi moramo tudi račune s tiskarno in druge poravnati.—Nujno priporočamo rodoljubnim našim naročnikom, da to precej storijo in da nas ne puste v zadregah.

Stare dolžnike pa svarimo še enkrat, da poravnajo svoje dolge, ker drugače bodo imeli sitnosti, kajti mi moramo svoje imeti, da velike stroške poravnamo.

Upravništvo „Soče“ in „Kmetovalca.“

Deželni zbor Goriški.

Zadnja seja dne 15. maja.— Deželni glavar konstatuje postavno število poslancev in napove začetek seje. Potrjenje zapisnikov zadnjih dveh sej se izroči deželnemu odboru.

Poslanec Dottori stavi nujni predlog: Naj se naroči deželnemu odboru, da predloži visoki vladi pri- tožbo zoper prenaredbe gledé šolskih počitnic, katero naj bi bile tudi za naprej od 1. septembra do 1. novembra vsakega leta.

Po primerni motivaciji sprejme se ta predlog z večino glasov.

Poslanec Dr. Jakopič predlaga, naj sprejme vis. zbor sledeč nujni predlog:

„Naročuje se deželnemu odboru, da predloži po ustavnih pravilih visokemu državnemu zboru, kedar bo- de prihodnjič sklican, peticijo za izbris onih 30.000 gl. katere je dobila naša dežela lansko leto iz državnega zaloga kot pomoč, ki bi se imela povrniti v treh let- nih odplačilih od leta 1876 naprej; ob enem naj pri- poroči visokemu ministerstvu, da bi to prošnjo podpi- ralo.“

Ko se odobri nujnost razprave, navaja Dr. Jako- pič razloge v podporo svojega predloga, ki se po tem soglasno potrdi.

Poslanec Dr. Lavrič interpelluje vlado zaradi razdeljevanja podpore 8000 gl., katero je dovolil držav- ni zbor našim ljudskim šolam. Interpellacija je bila pri- občena v predzadnji štef. Soče.

Vladni zastopnik zagotavlja, da predloži to inter- pellacijo vis. vladi.

Ko se prestopi na dnevni red, poroča Dr. Jakopič v imenu pravnega odseka o vladnem predlogu za- stran spremembe mere in vage v obstoječih deželnih postavah v metrično.

Vladni načrt postave, v obliki nekoliko popravljen, se sprejme in potrdi tudi v zadnjem branji.

Dr. Pajer poroča v imenu pravnega odseka o predlogu poslanca Del Torre-ja, zastran poročstva občin za povračilo tega, kar se je na osebi ali premoženji žu- pana in podžupanov ali pa na premoženji njih sorod- nikov hudobno poškodovalo in predlaga, naj potrdi zbor to postavo:

I. Čl. Kedar hudobno poškoduje kedo osebo ali pre- moženje županovo ali podžupanovo, ali premoženje njihov- vih žen ali otrok, ki leži v občinski okolici in ki ga o- skrbujejo imenovani občinski opravniki, je občina odgo- vorna za odškodbo, kolikor ne bi v ta namen zadostoval premoženje krivčevu, ali pa, če je on neznan, bi se moglo seči po tem premoženji. Odgovorna pa ni, če se prepričavno dokaže, da se je hudobna poškodba storila iz takih uzrokov, ki niso z uradnimi opravili do- tičnega opravnika v nobeni zvezi.

Odškodbo določi na prvi stopinji občinsko starešinstvo.

II. Čl. Mojemu ministru notranjih opravil je naro- čeno to postavo izvršiti.

Dr. Jakopič predlaga, naj se izpustite iz I. čle- na besedi „na osebi.“

Gorjup se ne vjema z nasvetovano postavo, Winkler in Dr. Pajer jo pa zagovarjata.

Pri glasovanji obvelja odsekov predlog in na to se potrdi postavo tudi v zadnjem branji.

Seja preneha nekoliko trenutkov.

Potem bere vladni zastopnik sledeč odgovor na dotično interpellacijo Dra. Lavriča in tov.:

Vsled interpellacije vložene od častivrednega Dr. Lavriča in družnikov v seji 28. t. m. počastim se od- govarjati, da se ni poslužilo slovenskega jezika pri volitvah trgoveške zbornice iz uzroka, ker je bil pri trgov-

ski zbornici do sedaj uradni jezik vedno laški, njeni uradniki slovenščine zmožni niso, in se pri tajisti do sedaj pokazala še ni potreba v slovenščini uradovati. Vendar se bode pa vlada s tergovsko zbornico pogajala, da se bode kolikor mogoče in resničnim potrebam zadostovaje, željam interpellantov vstreglo.

Ta predlog se sprejme.
Poslanec Dr. Deperis bere poročilo pravnega odseka o načrtu postave zadevajoče nekatere prenared- be deželne postave 6. maja 1870 št. 30 zastran usta- novljenja in vzdrževanja javnih ljudskih šol.

Po tem načrtu postave bi imele šolske občine, v katerih je šola, skladati stroške za zidanje in vzdrževanje šolskih poslopj, za njihovo najemščino, snazenje kurjavo svečavo in opravo, za stanovanja učiteljskega osebja ali dotično odškodnino in tako tudi za knjige ki se dajajo ubogim šolarjem, ako niso dotični stroški uže drugače založeni.

Poslanec Pagliaruzzi nasprotuje odločno te- mu načrtu postave; on meni, da bi taka postava našim malim, revnim občinam nakladala neprenealjiva bremena in da bi sploh razvoj ljudskega šolstva zavirala. Ker je država v drugih deželah za ustanovljenje ljudskih šol mnogo storila, pri nas pa malo ali nič, bi bilo pravično, da bi v prvi vrsti ona to stvar v ro- ke vzela. Če bi se pa tega ne moglo doseči, izrajuje on to-le svojo misel:

Naj bi bilo ustanovljenje ljudskih šol skupna de- želna zadeva. V ta namen naj bi se primeren znesek na posodo vzjel, iz njega naj bi se povsod potrebna šolska poslopja preskrbela in po tem posojeni denar v letnih odplačilih povračal. Ker bodo ljudske šole tudi prihodnjim rodovom koristile, je prav, da se tudi na nje odloži nekoliko dotičnih bremen.

Dr. Lavrič predlaga, naj zbor ob odsekovem predlogu prestopi na dnevni red.

Dr. Deperis in Dottori pa zagovarjata na- svetovano postavo. Pri glasovanji ne obvelja ni en ni drugi predlog; oba sta zavržena z 8 proti 8 glasovi; se ve, da je vsled tega pal predložen načrt postave.

Poslanec Dr. Jakopič poroča v imenu pravnega odseka o prošnji Solkanske občine, da bi si smela voli- ti zaupnike za poravnavo prepirnih strank na podlagi državne postave od 21. septembra 1869 št. 150.—Pro- šnja se zavrno po odsekovem predlogu.

LISTEK.

Prokleti studenec.

(Poleg Arnalda dr. Fusinatto.)

Poznate tamkej ono šudno vrelo,
Ki se iskri pred Slovencem vmirajočim?
Obdaja ga obrežje razcvetelo.
Prijazno, vendar strah je vsem živočim.
Kak šudno! - glej prekrižati si čelo
Ljudem je mimo njega hodajočim.
Od kod je to, hčes znati? - Kar ni davi,
Ni včeraj se godilo, zgodba pravi.

Vsako jutro deva zala
Srečelovka sprehajala
V onej se okolici.
Vsako jutro že ob sviti
Spletala si črni kiti
Je pri vodnem zrcali.

Neko jutro blizu žala, (1)
V sredi vala jásnega,
Vpazi deva iznenada
Lica mlada móškega.

Oh, preljubljena devica,
Kaj postojáš tu samica?
Neki glas zagóstoli,
In v očesu čistem, jasnem,
Tujca mladega prekrasnem
Svit kot blisk se zásveti.

Na vabljive te besedo
Deva zmode se, vstrmi;
Zarudé jej lica v krasu,
V milem glasu zgovéri.

K tem kristalno-čistim vodam
Vsakiden za rano hodam
Spletat v venec róžice;
I navada me naveia,
Da sem kako rožo vplela
V črna svoje kitice.

Ko že rože valovite
Tvoje kite lepote,
Kako še le biser-venci
Tvoji sencí ozlate.

Res bi moja črna kosa (2)
Vzbujala mi več ponosa,
Ko bi imela zlat nakit.
Pa osoda zavídljiva
Ne dáde mi, da se vviva
V njo ko cvetek belovit.

Vbožica sem jaz rojena,
Tak sojena za vseláj,
Glasi tako govoreči
Mró gubeči se v zdihláj.

Srečo skusiti hčes svojo,
Ustno svojo združi z mojo,
Naj se s tabo zveselim;
I za lepe tvoje lase,
Vse mogoče le okrase (3)
Tebi deva podarim.

Jaz sem namreč bogat jáko,
Bogat táko nij níkdó;
Le poljubi me devica,
I kraljica boš z menó.

Prekanljivec nepočásen
Kinč iz vode vzame krasen,
V njene kite ga vsadí.
Dekle sicer še plašljivo,
Na skrivaje poželjivo
Že v gladino (4) se gledí.

J kanljivo on smehljaje
K njej bližaje se, je djál:
Daj, poljubi me na lice,
Vse kinčice bom ti dal,

Obmolči. — Na krepke grodi (5)
Si jo stisne vodni zlodi,
Jo poljubi lákotno.
Pa poljub ljubezni grešne
Kot železen kol jo trešne
Ob zbledelo ustnico,

Dr. Deperis bere odborovo poročilo o preuravnavi deželne kmetijske šole in predlaga:

Deželnemu odboru je naročeno, da dožene potrebne studije v namen, da se preustroji kmetijska šola v eminentno praktično šolo in da se vvedejo dotične preuredbe uže v prihodnjem šolskem letu na podlagi primernega didaktičnega in gospodarskega načrta, po katerem ne bodo presežali stroški za kmetijsko šolo onega zneska, ki je zdaj zato preudarjen.

Konečno razpravlja zbor še nekatera poročila peticijskega odseka. Dotične vloge se rešijo tako:

1. Cestnemu odboru Tolminskemu se dovoli 1097 gold. podpore za cesti ob Idriji in Bači in deželni odbor naj jo bode izplačal, kedar bo cest. odbor dokazal, da je zadostil dotičnim postavnim zahtevam.

2. Prošnja cestnega odbora Tolminskega, da bi se cesta Bača—Stopič—Modreja vrstila med skladovne, se zavrne.

3. O prošnji županstva v Kalu, da bi se tamošnjim pogorelcem dovolila pomoč iz deželnega zaloge, prestopi zbor na dnevni red.

4. Učiteljskemu pripravniku Avgustu Flešničarju je dovoljena podpora 50 gold.

5. Peticijski Komenskega cestnega odbora, da bi se mu dovolila pomoč za novo cesto čez Železna Vrata, se odstopi deželnemu odboru pooblaščenju ga, da izplača v ta namen 1097 gl., kedar bo cestni odbor dokazal, da je zadostil zahtevam postave 24. novembra 1868.

6. a) Cestnemu odboru Ajdovskemu je dovoljena podpora 500 gold. za leto 1875.

b) Prošnja za izbris posojenih 500 gold. se zavrne, pooblaščenju deželni odbor, da dovoli za plačilo tega dolga odlog do prihodnjega leta.

7. Prošnja sosedov iz Golobrdja v dosego državne podpore za predelanje mejne ceste med Mernikom in Golobrdom se odstopi deželnemu odboru z naročilom, da priporoči vladi naglo rešitev enake prošnje, katero je deželni zbor uže v lanskem sessiji podpiral.

8. O prošnji Sežanskega cestnega odbora, da bi se mu dovolila pomoč za cesto med Dutovlji in Škofljem, prestopi zbor na dnevni red.

9. Cestnemu odboru za Goriško okolico se dovoli 5500 gl. podpore, katero naj bo izplačal deželni odbor, kedar povrne cestni odbor predplačenih mu 11.000 gold. ter dokaže s predloženimi računi in preudarki, da je zadostil določbam deželne postave od 24. novembra 1868.

S tem je končan dnevni red in končana razprava vseh predmetov, ki so se imeli v tej sessiji pretresovati; za to sklene glavar sejo in zborovanje s primernim govorom in nazdravlja presv. Cesarju. Poslanci vskliknejo: Živio, Evriva!

Dopisi.

v Gorici, 8 junija 1875.

V Gorici in po Goriškem se še zmerom govori o zadnjem odlikovanju.—Veseli nas, da so dobili mnogi naši slovenski izvrstni župani razna odlikovanja; reči se mora, da so jih zaslužili večinoma, samo to smo

zapazili, da nekateri posebno zasluženi župani in drugi možje na Goriškem so bili za zdaj ste prezirani in da visoke reče so dobili samo Italijani.—V Tržaški okolici tudi nij bil nihče odlikovan. Najbolj je zaslužil odlikovanje dežela glavar, grof Coronini, kateremu čestitamo in se veselimo, da so njegove velike zasluge za goriško deželo tudi od Cesarja priznane.

Še marsikaj bi imeli pisati; pa za denes rajši molčimo.

Zadosti smo se mudili na tem opolzlem polji; podajmo se rajše na domača tla in pošpegajmo sopot enkrat v tabor naših domačih protivnikov.—Goriški nasprotniki liberalne stranke se s tem nekoliko odlikujejo od družih njih vrstnikov na Kranjskem in Štajerskem, da letos pri mnogih prilikah usumeno in tudi v njihovem glasilu povdarjajo edinost.—Čitali smo celo, da se bo izvršilo neko sporazumenje za našim hrbtom; pa reč gre nekam počasnno in menda še nij zrela.—Ne da bi mislili gospodje, da mi nočemo miru; mi ga nič manj ne želimo, kakor oni, saj ga mi nijmo kalili in lahko bi še zmerom skupaj orali, kakor smo do leta 1872.

Politično društvo „Soča“ je skoro 5 let zadostovalo; pri tem društvu so bili vsi le količkaj navdušeni narodnjaki na Goriškem brez razločka stanu; nasprotnovali so mu samo taki, ki nijmajo razuma za narodno reč, ali pa je nijso hoteli razumeti iz prevelike samopridnosti in morda nekateri liberalni radikaleci. Ko so nekateri gospodje nasprotno nam stranke sprevideli, da ste potrebni 2 stranki na Goriškem je morda novo ustanovljena stranka pridobila prve in druge, naša pa zadnje; iz Sočinega poprejšnega posredovalnega stališča šla je prva nekoliko korakov nazaj, zadnja pa je ostala na liberalnem stališču, samo, da je v boji, katerega nij ona provocirala, bolj odločna postala. No, če gospodje druge stranke zdaj povdarjajo, da bi bili lahko vsi skup liberalni, pa liberalni v pravem pomenu besede, smo mi tega veselji.—Mi smo liberalni in nijmo nikoli zapustili tega našega stališča; politika Soče je vedno ta, da v verskih rečeh pripusti vsakemu svoje mnenje; naša stranka je tolerantna, kakor mora biti vsak liberalce, mi ne vsilujemo nobenemu svojega liberalizma, ampak skušamo s prepričevalno besedo ljudstvo podučevati in ga spodbujati k napredku na duševnem in gnotnem polji; mi ne psujemo vse duhovščine kot stan, da bi pa k napakam posameznikov molčali zaradi njih stanu, tega ne more nihče tirjati od nas, ker mi nedotakljivih oseb ne poznamo, razun onih, katere zaznamuje ustava kot take.—Naš liberalizem se opira na prava svobodna načela in prav ta liberalizem bo počasi pa gotovo podrl laži—konservativizem, ker mi Slovenci prav za prav nijmamo kaj konservirati, če ne krivice. Naloga vsacega pravega narodnjaka mora biti, ljudstvo dramiti iz starega konservativnega spanja ter navduševati ga za napredek; to ni zmerom trdimo in bomo trdili.—Mi smo taki liberalci iz čistega prepričanja; na drugačni način za narod delati mi ne moremo in po svoji vesti ne smemo. Gospodje, ki pravijo, da hočejo biti liberalni v pravem smislu, in to hočejo v resnici, ne morejo nasprotovati tem načelom.—Mi tudi nijmo proti skupnemu delovanju na narodnem polji, ker nas v sedajnem delovanju ne vodi ne čestilakomnost, ne dobičkarija, o kateri

govoriti pri poznanih slovenskih razmerah je gola absurdnost, ampak za naše prepričanje žrtujemo skrb, delo in celo materijalno svojo korist; tako skupno delovanje pa je le po tem mogoče, če jenjajo vse intrige, katerih nij začela naša stranka, in če se gospodje, ki hočejo pravi liberalci biti, zopet postavijo na ono stališče, katero so popustili leta 1872.—

8 let stara, dobra pravila našega političnega društva „Soča“ so tla, na katerih se lahko najdemo, in katerih ne more zapustiti noben privrženec naše stranke, če je v resnici rodoljuben in noče, da bo narodna reč na Goriškem popolnoma opešala in da se naroda poprime škodljiva občna letargija.

Toliko v premišljevanje druge stranke, ki vedno povdarja edinost.

Iz Solkana 2. junija. (Izv. dop.) (Občni zbor solkanske čitalnice, koncert in ples). 30. maja je imela naša čitalnica svoj letni občni zbor, kateri je bil še precej dobro obiskovan. G. podpredsednik Jug, nadučitelj solkanski, odpre s primernim govorom zbor, pozdravlja navzočne ude in se najprvo spominja našega nepozabljivega predsednika ranjkega Matije Doljaka.

Konečno priporoča navzočnim udom, naj volijo v odbor delavne, za napredek čitalnice navdušene rijože, kajti le s tacimi bode čitalnica napredovala. S tem je bil njegov govor končan.

Tajnik, g. Klemenčič, prebere svoje letno sporočilo, iz katerega se razvidi, da je imel odbor v tem letu 12 sej, osnoval eno lepo besedo in pri današnjem občnem zboru koncert in ples. Tudi on se tužnega sica spominja ranjkega Doljaka ter omeni, da je odbor vse storil, da je bil ranjki z največjo dostojnostjo k večnemu pokoju spremljen. Po tem poroča, da je odbor sklenil napraviti ranjkemu v spomin njegovo podobo, ki bode kinčala našo čitalnico, ker pa je čitalnica nezmožna prenašati vse stroške, se je odbor s prošnjo obrnil do čitalničnih udov, prijateljev ranjkega in slovenskih rodoljubov, da bi blagovolili v ta blag namen kaj zrtovati. Nabral se je po tej poti izdaten znesek, ki ga bode nevoizvoljeni odbor po časopisih objavil.

Denarničar g. Vuga položi izkaz čitalničnih dajhodkov i stroškov. Da je čitalnica še precej na dobrih nogah, kaže ostana gotovina 23 gold. in 52 novcev.

V odbor so izvoljeni sledeči gg.: Tomaž Jug za predsednika Pavletič Josip za podpredsednika, Štefan Klemenčič za tajnika, Makuc Janez za denarničarja; Gabrijelčič, župan, Jušt Vuga, Karol Makuc, Poberaj Miha za odbornike.—Namestnika: Koršič in Jug Janez.

Po končanem občnem zboru je bil zaradi slabelega vremena koncert v dvorani na mesto na vrtu, katerega se je vdeležilo čez 100 oseb. Zvečer pa je bil jako živahen ples; vrteli smo se in radovali do 3. ure popolnoči. Konečno živo priporočujemo novo—izvoljenemu odboru, da bode skrbel za napredek tako važne čitalnice solkanske, in da ohrani njen obstoj v brambo narodnih pravic na skrajni meji Slovenije. Pohvaliti pa moramo uže zdaj za to čitalnico mnogo zaslužnega Jušta Vugo.

Se brezbožniku izdana
Je z rokama vpirala:
K nebu z gledom je blodečim
I prosečim zdihala.

Že prepozno je—zguljena,
Zdaj si meni izročena,
Meni dal te je urés. *)
Z mano v večne hodi čase,
Da boš gledala okrase
Tam, kjer živih nij telés.

Z odrvenim krempljem besa
Krog telesa, jo objel.
Skoči naglo z vrh obala ?
V sredo vala ž njo je všel.

Od onega ne drzne dneva
Nobeden več se tje na vrelo.
Kdor koli mimo le hodeva.
Prekriža urno svoje čelo.
Od zgodbe te je v daljnem sveti
Nazvan studenec ta: prokleti.

Opazke: 1.) žalo—breg, ufer. 2.) kosa—lasi. haarflechte. 3.) okras—kinč lišp, schmuck. 4.) gladina—vodno zrcalo, wasserspiegel. 5.) grodi—prsi, brust. 6.) nres—kinč, lišp, schmuck. 7.) obalo—breg, ufer.

Lukavečki.

Poročstvo.

(Poleg Miroslava Schiller-ja).

K Divnidu trinogu z bodalom v dvor
Prekritim se Meros prikrade,
Trop bričev ga s sponi obdada.
„Kaj htel si z bodalom, daj odgovor!“
In temno zavrne mu urno zlotvor:
„Domovje trinoga znebiti.“
„To imaš na križi platiti.“

„Umreti se jaz nikar ne bojim,
Ne prosim za svoje življenje,
Pa tvoje, če je miloščenje,
Dopusti tri dneve naj še živim,
Da s ženincem sestro svojo združim,
Za jemea moj drug če ostati,
Nja imaš, če vtečem, zaklati.“

In lokavo kralj nasmeje se v smeh.
Pa reče pomisliv malo:
„Tri dneve se tebi bo dalo,
Pa znaj, če v dnevih ne vrneš se treh,
In v mojih zepet ne bodeš pesteh,
Za tebe on ima zbledeti,
A ti pa se kazni oteti.“

K prijatelju priđi: „kraljev je glas.
Na križi da svoje življenje
Končam za pogrešno hotenje
Pa treh mi dopustil dnevov je čas,
Dok sestre ne speljem k ženinu v vas,
Tu kralju ostaj za poroka,
Dok moja ne reši te roka.“

Molče objame prijatelj ga mil,
In kralju se voljno izroči.
Tovarš pa od njega se loči.
In pred ko je tretji zor zasvetil
Je s ženinom sestro svojo združil,
Domú hiti duše skrbeče,
Da dani obrok ne preteče.

Neskončni dež lije v dobrave in log,
Z gorovja studenci hrumijo,
Potoci in reke kipijo.
Dospel do obala že urnih je nog.
Tu mostič izruje grozovni vrtlog;
Grme se podijo valovi
Po zrušenem mostu bokovi.

Obupno blodi ob bregu sedaj;
Naj gleda in viri v daljavo,
Naj vpije kričaje v širjavo,
Noben ne spusti se čolniček v tečaj,
Da bi ga prenesel v zaželjeni kraj,
Brodnik ne prepeljuje broda,
In morje postaja že voda.

Poklekne na kopno, zdihuje, ječi.
K nebosom reci dvigaje:
O vstavite valov tečaj!
Pa ure hitijo, v poldnevu stoji
Že solnce, pa če se v zatonu zgubi.
In v mesto ne morem dospeti,
Prijatelj mi mora zbledeti!

Al vedno narašča se reka vodá,
In vali bite za valovi.
In sati mine za satovi.
Napada ga groza, pogumnost veljá,
V peneče valove se urno podá,
Z rokama potoka se sili
Protiv,—in Bog se ga vsmili.

Preplava, in dalej gre urnih stopin
Bogu se zahvaliv veselo;
Hajdukov od spredaj krđelo
Prihruje na njega z lesorja temin,
Vstavlja ga v koji, žugaja pogin,
Naskoči mu ozko stezico
S povzdignjeno grozno betico.

„Kaj hočete“, vpije zbledel ga je strah,
„Jaz nimam ko svoje živetje,
Še to je kraljevo imetje!“
In bližnjemu spuli betno na mah:
„Usmilite druga se moga v togáh.“
Pod groznimi vdarci ležijo
Trije že, in drugi zbežijo.

Toča je denes veliko škodo napravila okoli Solkana, v nekaterih krajih je trto skoro popolnoma ogolila; škoda je dosti, pa le v Solkanu. Ta dni se je vtopil v Soči 9 letni deček, nij čuda, ker naši dečki so poleti cel ljub dan v Soči.

Iz Križa na Ipavskem dné 1. junija. (Izv. dop.) Predraga Soča! Ti si zelo vneto za napredek in resnico; zategadel sem namenil danes prvokrat ti nekaj posebno zanimivega od naše občine naznaniti.

V nedeljo 30. maja t. l. prišel je k nam od slavnege e. k. kmetijskega društva iz Gorice poslani gosp. docent Kuralt. Ta gospod si je veliko prizadeval pokazati v šolski sobani, v velikem broju zbranemu ljudstvu uzroke raznih boleznih vin, in sredstva zoper tiste itd. Res je gospod Kuralt dobro izvršil svojo nalogo, za kar mu tukaj srčno zahvalo izrekamo. Ob enem zahvaljujemo se tudi slavnemu društvu, da je našo prošnjo blagovoljno uslišalo. Hvale vredni so tudi naši občinarji, kateri so se v tako mnogem številu zbrali poslušati lepe nauke za kmeta. Z ukazeljnostjo pokazemo, da želimo napredovati, in da želimo stopiti v kolo omikanjih mož.

Še isti dan vpisalo se je 22 udov v e. k. kmetijsko družbo v Gorici, tako da imamo nado, da dobimo za ajdovski okraj svojo podružnico. Živeli taki možaki! Nadjati se je, da kmalo bo stala naša občina na boljši stopinji omike in blagostanja. Kaj pa ko bi mi zdaj tudi Dornberžane posnemali in osnovali lastno vinorejsko društvo? Z Bogom! za zdaj.

Iz pod Čavna 8. (Izv. dop.) Veselica, katero so napravili Podčavenski rodoljubi 6. junija pri Rebku, bila je prav zanimiva. V 21. št. „Soča“ razglašen program razširjen je bil za par točk; vse se je tako vršilo, da je bila sleherni naslednja točka z večim veseljem sprejeta. Po besedi bila je skupna večerja, pri kateri so mej petjem razne napitnice občinstvo navduševali. Mej vsemi napitnicami je za Podčavenske rodoljube posebno važna ona gosp. P., v kateri izpodbuja Podčavenske rodoljube k vstanovitvi čitalnice pri Rebku. Jaz tudi upam, da ne bode dolgo, ko bomo z veseljem pozdravili novo čitalnico na Goričici, kjer bi bilo pravo središče vsi Podčavencev. Torej na noge, Podčavenski rodoljube! vstanovite čitalnico, ktera vam bode sredstvo k daljnemu napredku. Bog pomoz! v to!

Vkljub neugodnemu vremenu zbralo se je vendar po številu ljudstva iz bližnjih in oddaljenih krajev. Le iz bližnjega Rihenbergarja (ne menim fare) nij se nihče prikazal, razun ene gospe in dveh gospodičin. Ne vem, kje bi iskal uzrok. Mogoče, da so se bali ktere napitnice, s katero bi jih kdo silil, napraviti besedo v enem mesecu, kakor pri zadnji veselici v Dornbergu gosp. K. iz Gorice. Saj res imajo uzrok se bati tako sitnega opominjevanja. — Zalostno je pa slišati, da v Rihenbergu, kjer se nahajajo duševne in materialne moči, nij mogoče ene veselice napraviti, ktera bi ljudstvu bila v poduk in korist. Toda krasnemu Rihenbergu ne zadostujejo le veselice, ampak moral bi imeti svojo čitalnico. Torej na noge, Rihenberčani, obudite zaspano čitalnico, ako nočete, da zaspi v vaših sereah narodna zavest in ljubezen do omike in napredka.

Rodoljub.

In zopet prisije solnce pripek.

V neskončni hoje težkoči
Zgrudi se na zemljo v nemoči:
„O rešil si Bože! z valovja me rek,
Hajduke pomagal zagnati si v tek,
Pa tu mi v nemoči je pasti
In drugu v trinoga oblasti!“

In čuj! klokotanje jarno žvrli
V bližini ko živo žurkanje,
Na uho on vleče šumljanje.
In lej! iz skalovja igraje šumi
Studenček veselo in valčke podi,
Vesel se pripogne do grude.
Da trudne okrepi si ude.

In solnce še sije v zelenije vej,
Pa slika rastoča drevesa
Po rečah v orjaška telesa.
Dva potnika vidi ob cesti tik mej,
Pred njima on s kokom če iti naprej,
Otožno ju čuje izreči:
„Zdaj bode na križi viseči.“

In groza ga tare, za druga v skrbeh
Močnejše še muka ga tera;
Že solnčni žarkovi večera
Slemenata svetijo sirakuških streh
Nasproti filostrat dohaja mu v speh,
Sinovec poštená čuvarja,
In plašno spozna gospodarja:

„Le vrni se, vsaki za-nj up je prošel.
Le reši si svoje življenje:
Zdaj ravno vode ga v vsmrtenje.
Od ure do ure je čakal vesel,
Upaje, da bodeš za doba prišel,
Zasmehom nasilnik prokleti
Nej mogel mu vere še vzeti.“

Iz Trsta 2. junija. (Izv. dop.) Še ni davno, kar je „Presse“ prinesla, vest, da so se ves čas cesarjevega potovanja samo v Trstu cesarju pogoji stavili in še v Dalmaciji, ki je jako bolj nekultivirana in neizobražena, se kaj takega ni pripetilo.

Treba je, da to izjavo očito za laž proglašamo, temveč ker izide iz lista prusofilskega, ki po svoji metodi rije.

Dokaz, da Slovenci nijemo stavili nobenih pogojev, je adresa, katero je cesarju izročilo pol. društvo „Edinost“; če so Lahi pogoje stavili, nam je pač vse eno; mi Slovenci smo pozdravili našega gospodarja in cesarja ter pokazali svojo staro zvestobo do Avstrijske hiše, akoravno nam gg. ministri slabo spoštujejo naše pravice; toda nespremenjeno neoskrunjeno smo ohranili in hočemo tudi zanaprej kot zvesti narod prestol braniti ter se boriti, dokler ne zadobimo svojih pravic.

Nekaj časa sem je po okolici mej Slovenci sploh bolj živahno postalo, temu je mnogo pripomoglo politično društvo, „Edinost“, katero bo, ako vedno marljivo dela, gotovo uspešno delalo in svoj namen doseglo. Namerava se tudi izdajati svoj časnik, bili so uže pogovori o tej stvari; govorilo se je pro in contra: pa odločilo se je vendar, da se izdaja tako, da ne bo na škodo drugim slovenskim časnikom. Da je potreben v Trstu slovenski časnik, ne bo noben zanikal, kedor pozna lego in razmere, ktere so take, da tržaške Slovence v kompaktni masi 70.000 duš, lahonski magistrat s popolno avtonomno oblastjo na zid pritiska ter z njimi ravna, kot se sužnji; časnik bo v prvi vrsti branil lokalne interese, prinašal društvene razprave ter odbijal napade laške stranke. Razširjal se bo po družabnikih društva „Edinost“ po celem okolici ter bo prinašal račune in statistiko okolice, bo podučeval, ktere pravice ima okolica nasproti mestu in razpravjal gospodarske stvari, ktere bodo dosti koristile okoličanom, ker je vsled slabe ekonomije okolica žalibog zelo zanemarjena, kar je narodu naj več na kvar.

Težava je res pri vsakem začetku, ali treba je začeti s železno voljo, žrtovati čas, materialno in duševno moč, kolikor se le mora.

Tržaška okolica, ktera je trdnjava „Slovenije“, mora le takrat krepka postati, kadar bo dobro izobražena in se zavodala svoje narodnosti ter postane v materialnem obziru bolj samostojna, do tega cilja pa le dobre šole pripomorejo; za vse to se bo prihodni časnik krepko potezal in če Bog da izvrševal bo častno svojo nalogo.

Iz Proseka 28. maja. Sporočala je „Soča“ v 14. številu, da se je na čast prihoda Nj. Veličanstva v Gorici ustanovilo „občno pevsko društvo“ za primorske Slovence, v kateri namen se je precej takrat volil osnovalni odbor, ki je že tedaj vladil predložil pravila.

Akopram se ni od takrat o tej zadevi nič več sporočalo, in nam tudi ni znano, koliko udov se je že oglasilo, smo vendar prepričani, da ne bode društvo še pred porodom zaspalo; kajti zato so nam dovolj porok gospodje, ki so v osnovalni odbor voljeni.

Nihče nam ne bode tajil, da ni s tem društvom naroden zopet velik korak v omiki našega naroda; kajti komu ni znano, kak blažilni upliv da ima lepo ubrano, umetno petje na vsakega, tem bolj na priprsto ljud-

„In če je prepono, in ne bi jaz znal
Ob godu mu priti v rešitev,
Naj pojdeva skupaj v moritev.
Da krvnik se kleti ne bode bahal
Priatelj prijatlu nezvest je postal.
Dveh spravi naj v groba trohnoho
In zna za ljubezen, zvestobo.“

In solnce zahaja po vratje decpel,
Že vzdignjeno vidi razpel
Zijalcev okoli krdelo.
Priatelja konop je dolgi obel.
Skoz ljudij množico se urno je gnjel:
„To rabelj! življenje naj vzame,
Tu jez sem, on porok bil za-me!“

Začudi v strmenji okoli se ljud.
V naročji oba si slonita,
Se slaja in žali solzita.
Solz polna očesa so vseh brez zamud,
Do kraja prinese prigodba še čud.
Človeski ga ta je genola,
Do svoga pusti ju prestola.

In dolgo ju motri strmenja vsled
Izreče: „vidva pridobila
Osrčje, sta mene vkrotila.
Zvestoba res šola naj puhlih besed
Da, častno družestvo je s tacma vred.
To ljubav še dajta mi steči:
Da v vaju družčini bom treči.“

Lutavečki.

stvo. In če je bilo že tega kje na Slovenskem potreba, gotovo toliko bolj na Primorskem. Ne bodemo presmeleli, ako rečemo z neko sigurnostjo, da ni zna biti nikjer med Slovenci narodno petje na tako nizki stopinji, kot baš pri nas, in to posebno po onih krajih, kjer pride naše ljudstvo z Lahi v dotiko. Komu izmed nas tu na laški meji ni znano to petje—a ne petje, ampak upitje in tuljenje; tako da človek, ki pride v kako tako vas, in sliši ta krik in vrišč, mora nehote misliti, da je v sredi divjih zveri,—a če mileje sodi,—saj v družčini kakih tolovajev in razbojnikov ali divjakov. In kaj se tukaj poje? Zastonj bodeš tu poslušal in vlekel na ušesa, zastonj se trudiš, da bi vjel kako slovensko besedo! O kratko nikar! Slovenski fantje, slovenskih starišev sinovi, na slovenskih tleh izrejeni, pojejo—ne pojejo, ampak tulijo v ušesih nerazumljivej laščini! In tako se zgodi navadno, a upijejo in kriče in še vedo ne kaj. Ni li to dovolj žalostno? Ali ne trga to serce pravemu rodo-in omikoljubu, kateri je tako nesrečen, da mora to poslušati?

Seveda se je, kar je nekaj časa sem, to na bolje obrnilo, posebno pa v onih krajih, kjer domoljubni učitelji vadijo mladino v lepem slovenskem petju. A vendar smo še zmeraj daleč in daleč, preden nam bo mogoče to slabost odpraviti. Radi tega pa s toliko večim veseljem pozdravljamo dobro došlo „občno pevsko društvo“, ki bode gotovo k temu veliko pripomoglo. Zatoraj naj živi mnogaja leta na prosep omike naše!

Pri tej priložnosti pa si ne moremo kaj, da bi ne stavili ta nasvet, ki se nam zdi jako važen. Kakor znano se je ustanovilo v Ljubljani l. 1872 društvo „Glasbena matica“, ki ima blagi namen podpirati narodno glasbo in narodno petje. To podpore vredno društvo pa ne stoji, kakor smo iz zanesljivega vira pozvedeli, nič kaj na terdnih nogah. Ima namreč komaj 418 udov, dočim bi jih bilo na Slovenskem saj kakih 1800 želeti. Denarja ima „Gl. matica“ okoli 470 gold. ustanovnine in okoli 254 gold. v blagajnici, kateri so za tisek na razpolaganje. Za leta 1870 ima še 180 udov plačati, kar znaša 260 gold. Ako vsi plačajo, po tem naraste vse to za tisek za leto 1875 nad 500 gold., kar je še vse zelo malo. Za l. 1872-73 se je oglasilo na Primorskem nar več udov, a nar manj jih plačalo. Ali ni to prežalostno?

Po tem se pa ni čuditi, da ne more društvo uspešno delovati; saj tudi ni nikakor mogoče, ako se jih bode mnogo naročilo, in sprejelo društvene izdave, a plača malo, ali nič. Gospoda moja! ako bomo taka društva, kot je „Gl. matica“ tako malomarno podpirali, potem ne vemo, kam pridemo. Le pogledjmo na sosedne Nemce in Lahe, in videli bomo, kako so oni v tej zadevi vsi drugačni, kot mi, kako se oni ne vstrašijo še tolikih žertev. Od njih se učimo, ako hočemo kedaj kaj biti in kaj imeti.

Za torej si upamo staviti najnujnejši nasvet: Naj bi se pri pravih bodočega „občnega pevskega društva“ tudi na to ozir jemalo, da bi vsak ud, če ne pa vsaj toliko udov skupaj bilo zavezanih upisati se v „Glasbena matico“.

„Narodni kvartet Proseški“.

Iz Ljutomera 2. junija. Mi Ljutomerski Slovenci smo neutrudljivo bili boj proti našemu sovragu, proti dušmaninu ogromnega Slovanstva, posebno od 1868. leta, ko smo bili prvi izmej Slovencev sklicali v slovenski tabor našega vernega kmeta. To prvo zborovanje naše je razlilo svoje gurke žarke z velikim uspehom po vsej Sloveniji, kal je pognalo in sad rodilo v rodovitni zemlji; kajti sinovi majke Slave najso dolžni ostali narodnega slovanskega odmeva ni ob bistrej Savi, ni ob deročej Dravi in Soči, zlivajočej se v sinje Jadransko morje, ki mije tla slovanska. Sekundarno in terciarno so ponavljali početje slovensko-narodnih Ljutomercev, ter mnogobrojno Slovencev sklicavali pod našo krasno, čarobno dišečo lipo pod trobarveni prapor, pod „zastavo Slave.“

Bili smo boj mnogoletni in—zmaga je naša. Naša murska tla ob desnem bregu Mure so—naša. Pri volitvi in v okrajni zastop, in deželni zbor, in v državno lesenjačo ne propademo sedaj nikedar vsled naše činnosti proti Bismarkovim švabskim „handlangerjem“.

Naša ipak še regitujoča čitalnica i njen gledališni oder torej posebno o sedanjih prozajanih časih slobodno spava spanje pravičnih; dočim pak delujemo čitalničarji sedaj na gnotnem polju za svojo narodnost: sé stavljenjem bodoče jako razširjene narodne in ujedno mestjanske učilnice, z okrajno posojilnico in z obertnostjo na podlagi parnikovej.

Še e. k. uradniki nas začenjajo štovati, akoprem so odvisni od nemško duhajoče vlade. Evo sinočni večer. Naš okrajni e. k. komisar gosp. Koleneč namreč zapuša Ljutomer ter odhaja v Slovensko Bistrico. Temu štovanemu Slovincu na čast smo se zbrali v gostilni k skupnej večerji ter mu napivali za slovo. In glej, akoprem so bili navzoči skoro vsi naši e. k. činovniki poleg nas, vendar je imela ta večerja—slovenski značaj: govorilo in pevalo se je, kakor o čitalniškej veselici slovensko, da se je mimo okenca hodečim Ljutomerskim švabsko-zagrincem zopet kar serce treslo čes, „izgubljeni smo mej Slovenci!“

Politični pregled.

Politični dogodki prejšlega tedna zanimajo posebno Primorce in Dalmatince; cesar je namreč v spomin svojega zadnjega potovanja odlikoval mnogo oseb na Goriškem, v Trstu, v Istri in Dalmaciji. Poljski minister Zernialkovsky je postal cesarjev tajni svetovalec.

Na Dunaji je bila 31. maja velika slovesnost; odprl se je svečano v nazočnosti cesarja in ogromnega števila ljudstva nov kanal Donave, ki je to reko približal Dunaji in je stal državo mnogo milijon gold.

Vesti o ministerski krizi se še zmerom vzdržujejo na površju dnevnih političnih pogovorov. Sliši se celo, da Nemška zadržuje to krizo in počil je glas v angleških časnikih, da Nemška na nič manj ne misli, nego na to, kako bi avstrijsko-nemške dežele priklenila k veliki nemški federativni zvezi in da je na Dunaji uže začela agitacija v tem zmislu. Če so okolnosti res take, po tem je vendar menda zadnji čas, da dinastija sama začne misliti na svoj in na interes avstrijskih narodov, ki ne želijo zveličani biti po Bismarku. — V dalmatinskem dež. zboru, kder je bilo dozdej vse mirno, je kar naenkrat nastal največji prepir mej Italijani in Slovani. — Poslanca Bajamonti-ja je slovansko ljudstvo v Špletu, kder je ta gospod za župana, javno napadlo in mu sovražno demonstriralo. — Ker vladni organi niso te demonstracije zabranili, so vsi italijanski poslanci poslali predsedništvu dež. zbora protest, ob enem naznanilo, da ne pridejo več, v deželni zbor. — Ker slovaška večina nij vsled tega mogla več sklepati, zaključil se je v ponedeljek dež. zbor. — Iz vsega pa se vidi, da Italijani, kder nemorejo vladati, vsako priliko porabijo, da le intrigujejo in delajo razdražbe. Strune mej obema narodnostima so močno napete, iz tega sme se soditi, da bodo prihodnje volitve za dež. zbor v Dalmaciji strašno burne.

V hrvatskem saboru, ki uže nekoliko časa dnevuje, stavljal je znani dr. Makanec na bana 2 interpellaciji: 1. Zakaj se predlogi, ki se tičejo Hrvatske še le z dovoljenjem ministerstva predložé kroni in zakaj je tiskovni zakon še le 7 mesecev potem, ko je bil sklenen, kraljevsko potrdbo dobil.

Vladni zastopnik Živković je uže odgovoril na to interpellacijo ter ostro grajal Makaneca, vsled česar je prišlo mej prvem in zadnjem do ostrega besedovanja, in ker je galerija Makanecu močno aplaudirala, je predsednik sabora zavkazal da se galerija siloma sprazni; — Makanec pa ima simpatije večine naroda, ker hrvatski narod je uže sit popustljivosti narodne večine hrvatskega sabora nasproti ogrski vladi. Okoli Makanca se bo torej najbrže kristalizovala prihodnja odločno narodna stranka, katera bo gojila odprto in z vso močjo jugoslovansko idejo. Mej vsemi slovanskimi narodi je za Hrvate menda najboljši; oni imajo uže dosti in sčasoma bodo dobili vse. Kakor piše nek izvrsten in dobro podučen dopisnik „Slov. Narodu“ iz Zagreba, Hrvatje ne marajo za zvezo z Cizlajtanijo; ampak pravijo, da bi bilo boljše, ko bi prišli Dalmatinci in Slovenci pod Translajtanijo, ker Ogrji z madjarsko kulturo na Hrvatskem nič ne opravijo, pač pa bi Nemci sopepet začeli Hrvatsko z boljšim uspehom germanizirati. Prav imajo, če tako mislijo; če Hrvatje postanejo močni in se na slovanskem jugu zbudi ideja solidarnosti, bomo mi Slovenci v vsaki nevarnosti imeli sigurno pribežališče.

Sicer pa so tudi ruski listi začeli pisati ob odtrganji Hrvatske od Ogrske in osnovanji trijedinega kraljestva, ki bi sčasoma Jugoslavane vse zedinilo pod habsburško krono. — Ravno ti listi hočejo vedeti, da se ta ideja prav gotovo goji v avstrijskih dvornih krogih in pristavljajo, da imajo v tej zadevi zanesljiva sporočila.

Na Ogrskem uže zdaj začenja volilna agitacija. Sedmograški Rumuni so imeli te dni močno obiskaró konferenco v Hermanstadtu in so skoro enoglasno sklenili, da se bodo rumunski poslanci poprijeli pasivne politike ter peštanskemu parlamentu pokazali hrbet. Enak sklep nameravajo storiti tudi Szabi, ker eni in drugi spoznavajo, da od madjarske večine ne morejo pričakovati pravičnosti. —

Časniki vsega sveta pišejo, kako smo srečni, ker je zagotovljen mir. Ruski car se zaznamuje kot pokrovitelj evropskega miru češ, da on Bismarka zadržuje, da ne plane na Francoze. Nemški listi pa pravijo, da car nij Bismarku pridigal miru in da Bismark tudi nikoli nij mislil kaliti ga. Kedo pa še kaj veruje Bismarku in pruski štampi.

Švedski kralj je tudi prišel v Berlin, sliši se, da tudi on pristopi k zvezi miru, kmalo bo ves svet zvezan; pa za koliko časa? Obiskovanja vladarjev so zdaj v navadi in malo pomenljiva, morda so celo krinka za tajne špekulacije enega ali drugega politikarja. Saj je bilo leta 1867 tudi polno vladarjev v Parizu pri Napoleonu in se je tistikrat tudi govorilo o miru; pa kak mir je bil uže 3 leto potem?

Na Turškem je uže zopet nastal v okraju Vibere boj mej Kristjani in Turki; sčasoma se bo vendar ogenj raznetil. Sploh se sliši, da evropska diplomacija zdaj resnejše misli na jutrovo pitanje, kakor še nikoli poprej.

Na Francoskem se je baje sedajna vlada sporazumela z republikanci in se torej republika zmerom bolj utrdjuje.

Iz Španije sopet dohajajo vesti, da so zdaj pa Karlisti bili tepeni dvakrat zaporedoma. Srečna Španija, kder se zmerom pretepejo, namesto da bi delali in napredovali. Sicer pa so vsa ta sporočila zmešana in nezanesljiva. Vse kaj drugega pa se je sopet pripravljalo na Španjskem, kar kaže na nestalnost sedajne Alfonzove vlade. — Vladni organi so prišli namreč na sled novi zaroti; mnogi generali so nameravali takozvani „pronunciamento“ za republiko; kar čez noč bi se bil še nov kralj odstavil in proklamirala bi se bila republika; toda za zdaj se ta pronunciamento ni posrečil in vlada ima vse zarotnike v svojih pesteh. Če pa se bo kralju Alfonzu posrečilo vrediti Španijo, to je veliko prašanje.

Razne vesti.

(**Odlikovanja**). Vsled zadnjega cesarjevega potovanja so dobili razna odlikovanja sledeči gospodje na Primorskem: Tržaški namestnik Baron Pino je postal tajni svetovalec; Goriški deželni glavar grof Coronini pa je dobil red železne krone 2. reda. Red železne krone III. reda: dr. Pajer v Gorici, župan goriški Perinello, nam. svetovalec Rinaldini v Trstu. Komturni križ Franc-Jozefovega reda: tržaški župan Angeli, grof Jarež Attems v Gorici, Jožef Morpurgo v Trstu, vitez Porenta v Trstu, baron Morpurgo v Trstu, vitez Ritmayer v Trstu, vitez Serinzi v Trstu, vitez Stalitz v Trstu, in dež. glavar isterski, dr. Vidulich. Vitezki križ Franc-Jozefovega reda: Škofjski tajnik, monsignor Globočnik v Gorici, monsignor Pavletič, ravnatelj gluho-nemice v Gorici, župan v Polji dr. Demartini, poslanec Dottori v Ronkah, fabrikant Economo v Trstu, dež. poslanec Karol Polaj v Sežani, župan v Sovodnjah Gaudencij Tosi.

Zlat križec za zasluge s krono: Anton Kumar, vodja zavoda zapuščenih otrok, Daniel Godina, župan v Ajdovščini, Franc Malnič, župan v Kanalu, Janez Scalettari, župan v Mirnem, Ant. Scaramuzza, župan v Gradu, Janez Schmidinger, inšpektor komissije za uravnanje gruntnege davka in Henrik Windsbach, fabrikant v Gorici.

Zlati križec za zasluge: Peter Podobnik, župan v Cerknem, Alojzij Seppenhof, trgovec v Gorici, Andrej Sorli, povzetnik za zidanje cest v Tominu, Vincencij Spangher, učitelj v penziji v Gorici in Alojzij Zanuttig, župan v Gradiški.

Srebrni križec za zasluge s krono: Janez Brezigar, župan v Rečinju, Anton Kofol, župan v Čepovanu, Andrej Robič, župan v Rihenbergu in Anton Winkler, župan na Trnovem.

Vitez Henrik Rüter, fabrikant v Stračicah pri Gorici je postal baron in podpredsednik, kupč. zbornice Andrej Pavletič pa je dobil plemstvo; v Dalmaciji je še dosti več odlikovanih.

(**Ljubljanski škof**) je postal g. dr. Pogačar. To je ne samo za Kranjsko, ampak sploh za vse Slovence jako vesela vest, ker je izvoljenec zares odlični mož v vsakem oziru: učen, delaven in pošteno-naroden. Tako je bila včeraj po vsem ljubljanskem mestu govori ca razširjena. Po tem tacem smo bili mi z zadnjo protivno novico, rojeno v klerikalnih krogih, mistificirani, da si direktno od našega vira ne nalašč.

(**G. Nelli**) tajnik in igralec dramatičnega društva je v soboto v Zagrebu pel odlomek iz opere „Trova-

ture“ in bil jako pohvalno sprejet od hrvatskega občinstva. To je lepo; bližamo se tudi v umetnosti.

(**Slovenec**) dr. Gr. Krek je od cesarja imenovan za profesorja slavjanskega jezikoslovja na Graškem vseučilišči.

(**Imenovanja**). Kranjski namestnik načelnika dež. vlade, dvorni svet. Vidman postal je prvi načelnik kranjski in dež. glavar kranjski, pl. Kaltenecker je imenovan za dvornega svetovaleca z naslovom in značajem. Lepa nagrada za ustavoverno korektno postopanje.

(**Pogorelec**) ki so bili zavarovani pri italijanski banki „Unione“ naznanjamo, da nam je glavni ravnatelj odgovoril, da hoče poravnati vse opravičene tirjatve in nas ob enem prosil, naj mu naznanimo vse pogorelece in številke dotičnih polic. —

Naj nam tedaj pogoreleci na Krasu in v Čepovanu to precej naznanijo, da bomo mogli še dalje kaj storiti v njih korist. —

(**Goriška zdravilni kraj**) Nek zdravnik iz Napolja je uže več časa v Gorici in hoče osnovati društvo, ki bo imelo namen, Gorico povzdigniti ter v tem mestu vpeljati vse, kar je potrebno zdravilnemu kraju.

Sliši se, da je uže izdelal pravila in da se je uže osnoval začasni odbor tega novega društva, ki sestoji iz najodličnejših goriških domačinov.

(**Zgodnji ameriški korun**) Nek gospod je dobil seme zgodnega ameriškega koruna. (krompirja) vsadil ga je okolo 10. aprila in 25. maja je uže imel tako debel zrel korun, da je tehtalo 5 korunov čez 1 funt. Ta korun, okusen in sibičen, se posebno priporoča za našo deželo, ki kupčuje se zgodnim sadjem in sočivjem. — Za to pa smo naprosili dotičnega gospoda, da, da shrani ves letošnji pridelek za seme. Če bi toraj kak naših kmetovalcev želel kaj tacega korunovega semena, oglasi naj se pri našem upravnistvu, kder bo de zvedel, kje se dobi tako seme.

(**Od telegrafne direkcije**) se nam naznanja da 7. t. m. se je odprla nova brzovajna postaja v Devinu na Goriškem. —

(**Obravnave pred porotniki**) 8. t. m. je začela obravnava zoper F. H. zaradi posilnega oskrunjenja, ki traja uže tretji dan; 12. t. m. bo obravnava zoper T. B. zaradi razžaljenja česti; 16. t. m. zoper A. C. zaradi razžaljenja česti, 18. zoper S. L. zaradi razžaljenja česti po časniku.

(**Konfiskacije**) Zadnjo številko „Soče“ nam je konfiskovala politična oblastnija, menda za to, ker smo si dovolili premišljevanje o redih i. t. d. Tudi „Isonzo“ je bil konfiskovan zaradi enakega pregreška. — Enaka osoda pa je zadela tudi predzadnji list „Slovenskega Naroda“, zaradi članka proti nepostavni trgovski zbornici ljubljanski.

(**Kmetijska predavanja**) Ministerstvo poljedelstva je dovolilo podporo za kmetijska predavanja na Goriškem. Predavali bodo učitelji kmetijske šole v Gorici. Prvo predavanje na slovenski strani bode v nedeljo, 13. t. m. v Sežani ob 7 uri dopoldne in v Komnu prav isti dan popoldne ob 3 uri. — Predaval bode g. učitelj Kuralt o boleznih trt in vina, o mandavini in o zvepljanji trt. Nadjati se je, da se bodo ukazljivi vrli Kraševci vdeležili obeh predavanj v močnem številu. Nasledne nedelje pa bodo predavanja v Cirknem, Kanalu, Kviškem i. t. d.

(**Premije za pravilna gojišča**) je pripoznal glavni odbor kmetijskega društva Goriškega sledečim gospodarjem: J. Pahor-ju v Renčah; Iv. Culot-u v Goriškem predmestji Sv. Roka; Andr. Kocjan-u v Žerjah (Sežanski okraj); Ivauu Golja v Tolminu; Ant. Čujc-u v Dolji (Tolmin); Iv. Kenda v Polubinji (Tolminu) in Blažu Božič-u v Reki-Ravni (Cerkno). Dotični predlog je poslalo e. k. kmetijsko društvo ministerstvu, da dovoli obljubljeno podporo in mi menimo, da bo to radovoljno storilo, ker bode to izvrstna izpodbuja našim poljedelcem.

(**Predsedništvo e. k. kmet. društva**) Glavni odbor e. k. kmet. društva v Gorici je v zadnji seji sklenil odposlati gosp. grofa Coronini-ju deputacijo, katera naj bi ga spregovorila, da še dalje ostane predsednik društvu. Kakor smo z veseljem pozvedeli, je gosp. grof obljubil ostati in prav je tako, ker enako marljivega in uplívnega moža bi na čelu društva prav hudo pogrešali.

(**Hrvatski Sokol**) bode napravil 15. avgusta izlet v Bled, katerega se vdeleži tudi zagrebško pevsko društvo „Kolo“ in pa siseško pevsko društvo „Danica“. Na Bledu bo torej letos veličanska slavnost in želeti je, da Slovenci brača Hrvate sprejmo na najprisrčnejši način, ker taki sestanki pospešujejo duševno edinstvo mej brati Hrvati in Slovenci.

(**Čitalnica v Kviškem**) napravi prihodnjo nedeljo t. j. 13 dne t. m. zabavo s plesom in sicer pri lepem ali grdem vremenu. K omenjeni zabavi vabi vse ude in neude Odbor.

(Uzajemna abeceda jugoslovanska) Blaznikova tiskarna v Ljubljani je izdala novo delce: Uzajemna abeceda jugoslovanska od Z. P. Ognjoslav-3 z ozirom na to, da si ga hode zamogel tudi naj ubožnejši priskerbeti v kolikor mogoče prosti pa visokej vrednosti primerni obliki. Tu je abeceda, ktera vsim pravičnim zahtevam zadostuje. Ostrim praktičnim očesom in finim krasbenim (estetičnim) čutom izbral je izumitelj dragoceno blago iz dosedanjih slavjanskih abeced ter globokim znanjem abecedne spojbe (sintetike) novo iznašel, tako da je imenovana abeceda lepa soglasna celota. Na jednej strani razlagajo se v nekih slovih (besedah) glavne prednosti in vlastnosti nove abecede. Resnica itak ne potrebuje mnogih slov! Vsakdo, ki resno razmotrava to abecedo (pa naj ima tudi predsodke) moral bode konečno priznavati, da podaja slavjanske izobrazenosti izvredne dobitke, kakovih ne obsega nikak abeceda celega sveta. Te prednosti so sledeče: 1) da je abeceda lepa, zato očema primerna; 2) da je prosta, toraj se točnoje in beržeje piše; 3) da je jasna in razbena (karakteristična), zato vgodna za čitanje; in pisanje; 4) da je popolna in radi tega vsim Slavjanom pripravna; 5) da se lahko nauči, ter tako izobrazenost pospešuje; 6) slednjič, da je vzajemno-slavjanska, zaradi čegar vsak Slavjan knjigo v tej abecedi pisano lehčeje razumi. —

Vsim tim zahtevam zadostuje enakomerno le ta abeceda. Cirilska azbuka zadostuje le dvema zahtevama popolnosti in vzajemnosti, vse druge vlastnosti jej manjkajo.

Enako priporočala bi se latinica, ali ona ni popolna in vzajemna.

Ako točno preiskujemo dosedanje slavjanske abecede, razvidimo, da nobena ni toliko izverstna, da bi jo vsi Slavjani s radostjo sprejeli. Tako je dejanstveno. Serbi in Hervati, akopram imajo isti književni jezik, šče den denes nejsjo zjedinjeni v abecedi.

Izumitelj te abecede, navdušen za pravo, lepo in dobro, in goreče ljubeč Slavjanstvo, moral je kot obrazoven umetnik storiti drug korak, ker je to sprevidel. Porodila se mu je misel, staviti namesto stara neuspšne abecede novo, ktera zadostuje potrebi pisave, ktera se lahko čita in piše, abecedo, ktera priprosta in krasna pisajočemu zvesto služi, tudi ako ni v stanu točno paziti, kar roka piše, ktera je istinito sredstvo duševne vzajemnosti Slavjanstva. Pri preiskovanji potrebnih mu temeljev opazoval je temeljite vse tega presmeta tičeče se stvari ter jih proučil. S perva seznanil se je z vsimi slavjanskimi narečji in zvokovi. Tako je spoznal, kterih pismen slavjanska abeceda neobhodno potrebuje, ktere so jej odveč. Temeljito poznavanje različnih strok, obrazovnih umetnostij in njihovih pomočnih věd (znanostij), dalo mu je sposobnost izraziti njih upliv na podobo abecede. To se nam kaže v abecednej celoti, v raznih zvokovnih skupinah in celo v prijetnih oblikah posameznih pismen. Vsako novo pisme ima znamenje, ktero označuje njen zvok. Znamenja so priprosta in sicer imajo jezikoslovno sorodni zvokovi slične podobe, tako da se pismo lahko pozna, tndi ako se brez točnosti zapiše. Ker je izumitelj izverstno več krasopisja in kamnospisja, bilo mu je mogoče sestaviti najlepše, najprostejše in roki nazgodnejše poteze pojedinih pismen. Vendar vse to ga ni zadovoljilo. Proučil je temeljito vse gradivo kar se ga je pred njim na polji pisave v obče in abecedne spojbe posebej nabralo. S takovim znanjem oborožen podal se je na delo. Po mnogobrojnih trudapolnih poskusih, po mnogoletnem skoro neprestanem delovanji, dosegel je takove izsledke (rezultate) ktere mora vsak sodnik ki brez predsodkov sodi in ki zamore težavo takove iznajdbe ceniti občudovati. Delo njegovo je naroden spomenik slavjanskega duha in uže zaradi tega je dolžnost vsakega v istini izobrazenega Slavjana, da se upozna s to jugoslovjansko abecedo ter jo s prva v prijateljskih, krogih potem kakor kmalo mogoče v javnosti potrebuje.

Zajedno prosimo P. N. gospode jezikoslovce, obrazovne umetnike, urednike in pisatelje v obče, da blagovolijo proučiti in točno prevdariti to abecedo, da se prepričajo o izverstnosti te iznajdbe ter jo v umetniškem in vednostnem oziru pravično sodijo. Upati smemo, da bode prosvetljenstvo (inteligencija) jugoslovjansko stvar in razložene resnice spoznalo ter čutilo, da je to, kar je brezpogodbno koristno, tudi jedino pravo in da je čestno žertvovati tam, kjer ide za istinito korist potomeov. Kakor pa založna tiskarna ne truda ne stroškov ščedila ni, da tako važno narodno delo v primerni opravi občinstvu poda, skerbela je tudi, da si zamore vsak to delce oskerbeti. Izšla je tedaj ta abeceda s kratkim razjasnilom skupaj tiskana na posameznih listih v vzajemno-slovanskem ali vzajemno-hervatskim jeziku za nizko ceno 10 soldov komadič. Vsaka knjigarna in knjigovežalna ilirska prejema naročbe.

(Prozaična Romeo in Julija). V torek 1. junija ob 8 uri zvečer se je v Gorico pripeljal neki Ciana, zakonski mož in mešetar v Tistu v družbi z drugo gospo, svojo posebno ljubo. Oba izstopita v gostilnici „pri jelenu“. — Ko dobita sobo, je on prvo prosil črnika in popirja, ter napisal več pisem. Naj brže so bila to pis-

ma, namenjena pravi zakonski ženi in sorodnikom v Trstu od katerih sta slovo jemala.

Vrnivši se s pošte proti deseti uri, sta—potem ko sta se dolgo branila kaj jesti—nekoliko malega večerjala. Po večerji je mešetar C. omenil, da jutri nij treba ju buditi zaradi čistenja ževljeva, ter gledé kave bode uže prišel ukazati. — Zakleneta se dobro in vležeta se spati. — Drugi dan bide poldné, bide ena, a naših zaljublencev nij bilo videti. Hišna dekla, nemirna—gre trkati na sobna vrata, češ: ali ne bosta vzela kave? Na to odgovori on moderni Romeo: Kave nij treba, le malo vode prinesite mi.

Ko dekla prinese vode, bila so vrata še vedno zaprta; postavi vodo pred vrata, mislé, da pride uže sam po-njo. Ob 2. popoldne gre gostilničarjeva hči zopet pogledati, a ko je videla, da je voda šepred durmi,—kliče še enkrat. C. se oglasi, da ne more vstati, da je bolan. Dekle odgovori naj bi vsaj gospa prišla! Na to jo zavrne, da gospa je uže mrtva.

Potem je poklical gostilničar policijo, katera je siloma vrata vlomila. In glej strašni pogled! Ljubica, lepa črnolaska, 31 let stara je mrtva, sloné na prsih Cianovih. Ta sam je bil v teških mukah, kajti ostrupila sta se, kakor je došla komisija konstatirala sé strihinom.

Mešetarja C., ker je bil še živ, so prenesli v bolnišnico, dali mu zdravil proti strupu, pa zastonj! Umerl je tudi on, sinoči ob 10 uri, ter tako dognal dvojni samomor.

Vsled vedno slabejših zaslužkov, velike revščine, pa skrbi za dve ženi in kakor pravijo dvojne otroke,—je C. obupal, ter svoji dragi naznanil sklep, da hoče umreti. Na kar je bila tudi ona ljubica pripravljena: zadnje veselje, pa zadnjo žalost ž njim deliti.

V četrtek večer 3. t. m. prišla je z lokalnem tržaškim vlakom samomorilca Ciana prava zakonska žena z lepo mlado hčerko. Jokaje sti prosili fiakarja naj ji popelje—ne v mesto, ampak na mirodvor; zadnji-krat obiskati svojega moža, oziroma očeta. Vidilo se je, da blaga gospa mu je bila vse odpustila. Ljubila ga je zvesto čez vso, kakor da bi nikdo ne motil zakonskega miru. Rada bi še enkrat žnjim govorila, še enkrat ga poljubila,—pa zastonj bil je uže pod—črno zemljo. Naj še omenim, da C. je bil tudi vojak, da je v vojni nogo zgubil, katero so mu potem z leseno nadomestili. Imel je okoli 50 let.

Sliši se, da C. na posledno uro nij hotel sprejeti nikakega duhovnika; a tudi njo Ano Mognaz so ponesli k zadnjemu počitku le štirje može, brez vsake cerkvene ceremonije. Žive duše nij bilo viditi niš pred, ni zad.

Gospodarske vesti.

(Banka Slovenija.) Dne 31. maja t. l. bil je bankim občini zbor s tem dnevnim redom:

Društveno poročilo; — sporočilo pregledovalnega odseka; račun za leto 1874; —nasveti o spremembi §§. 60 in 61. društvenih pravil, da bi namreč zaradi čistege letnega dobička le občini zbor sproti odločeval; —o premembi §. 73 društ. pravil; — volitev predsednika, upravnih svetovalcev.

Za predsednika je bil izvoljen gosp. Miha Staré, grajšček v Mengišu, in za upravne svetovalce: g. g. Andrej Jeglič, Peter Kozler, Valentin Krisper, France Potočnik, Karol Rudež, dr. Jos. Poklukar, Peter Grasselli, Hugo Turk in Jos. Zanari; za namestnike:

Primož Ribnikar, Jožef Matevže, Pavel Skalec in Dragotin Florian; za pregledovalce:

Dragotin Žagar, Luka Robič, in Janez Vičič; dva pregledovalna namestnika: Jos. Lozar in Ant. Verhunc.

Iz vsega posnemamo, da na dobrem obstanku našega domačega zavoda ne moremo več dvomiti, ampak gotovi smo si, da ga ne bodo le delničarji, ampak vsi pravi rodoljubi moralnično podpirali. Če premislimo, kako velikansk premanjkljost, nam je občini zbor v preteklem letu objavil, nam je nemogoče pričakovati velikega dobička v računu leta 1874, ampak zadostuje nam že trohica prigospodarjene istine, koja nam je v dokaz, da pridemo kmalo do boljše nade, ako ne zadenjo le posebne nesreče našega zavoda.

Priobčujemo tu le še društveno sporočilo pri občnem zboru dne 31. maja t. l. koje se glasi:

Društveno sporočilo.

V občnem zboru 23. maja 1874 novoizvoljeni opravilni svet je delovanje banke s težkimi in neugodnimi razmerami prevzel, tako da je njeni obstanek bil dvomljiv in je njeno delovanje zaviral. — Moralo se je na sredstva misliti, po kterih bi se neugodnosti odstranile.

Pred vsem se je za potrebno spoznalo, da se morajo razni trgovinski oddelki popolnoma pregledati (revidirati.) Nasledek tega je bil, da so se drage podružnice na Dunaji, v Pragi, v Pešti in v Trstu odstranile, in nezmožni in nezanesljivi uradniki odslovili.

Draga režija (stroški) ki se je le po dolgem času in z velikimi stroški odstraniti zamogla, po tem mnogi požari, posebno iz prejšnega časa, so gotovino banke tako znižali, da je k njenemu obstanku in k povzdi-

gi oslabelega zaupanja bilo treba, da je izvanredni občini zbor delničarjev 17. avgusta pr. l. 15.%, doplačilo na delnice sklenil.

To doplačilo se je le za 2336 delnic vplačalo in opravilni svet je moral prvih 1356 medčasnih listov kot neveljavne proglasiti, ker se na nje vkljub več dovoljenih vplačilnih obrokov ni doplačalo.

Odstranjenje podružnic in razvoj obširne in zavoljane trgovine je zahteval centraliziranje delovanja, ktero je zopet časa in stroškov tirjalo.

Ta je bil trgovinski stan s sklepom leta 1874, kterege leta račun Vam danes spoštljivo predlagamo.

Iz naslednih števil o velikosti zavarovane istine, in od nje spadajočih premij v ognju kakor življenju, in v likvidiranih in poplačanih škodah se bodo gg. delničarji o vspehu cele trgovine razložno prepričali.

a. Oddelak ognja, neposredna trgovina.

Število izdelanih polic znaša 8640 sé zavarovalno

istino gold:

10.774.268, za ktero se je prejela premija po odbitih stornih v gotovini	gold. 52.497: 04
v zapadlih mejnicah	" 84.857: 70
v rezerviranih	" 100.371: 68

Skupaj gold. 187.215: 40

b. Oddelak ognja, protizavarovalna trgovina.

Protizavarovanje je dalo gotove premije po odbitih stornih

gold. 10847. 40
v zapadlih menjicah 5277. 81

Skupaj 16. 124. 71 gl.

Plačalo se je raznim retrocejskim (proti zavarovalnim) zavodom požarnih škod

gold. 27084. 06

v neposredni trgovini pa smo imeli 248 škod, ktere so se v posameznih deželah tako-le pripetile:

58 škod na Kranjskem	gold. 18. 568. 78
----------------------	-------------------

13 " " Dunaji in okolici	" 8. 849. 05
--------------------------	--------------

113 " " Oeskem, Moravskem	" 22. 458. 24
---------------------------	---------------

19 " " Trstu, Gorici, Istriji	" 6. 568. 18
-------------------------------	--------------

45 " " na Ogerskem	" 18. 008. 52
--------------------	---------------

Celi znesek	" 64. 445. 77
-------------	---------------

po odbitem pozavarovanji z ostaja na lastni račun.	" 28. 176. 68
--	---------------

" 36. 269. 14

Razun tega se je v bilanci za začasne škode po odbitih pozavarovalnih zneskih-gold. 18986. 22 vračnilo.

c. Oddelak življenja.

Konec leta 1873 bilo je za

vsem veljavnih polic	1103 z gold. 471. 300
----------------------	-----------------------

zavarovalnega in podpisanega kapitala.

Od 1. januarja do 31. grudnia 1874 se je zavarovalnih ponudeb na življenje vložilo in sicer razne ponudbe po tarifah I—XV, 589 z gold. 262. 150 zav. istine.

asocijacijskih ponudb	460 z. gold. 135. 840
-----------------------	-----------------------

Skupaj 1049 gold. 397. 990

Od teh po tarifah 1—15 se

vsled zdravniškega spoznanja

ni sprejelo 25 komodov z 29.760 zav. ist

Bilo je toraj po tar. 1—15

izdelanih 564 polic z	gold. 232.390 zav. istine
-----------------------	---------------------------

asocijacij 460	" 135.840
----------------	-----------

Skupaj 1024 " 368.230

K temu iz l. 1873 1103 " 471.300

Vsega skupaj 2127 " 893.530

Od teh je odpadlo v l. 1874 po storniranji zavoljo nedoplačila ali smrti

1105 p. z gl.	459.620
---------------	---------

Konec leta 1874 bilo je tedaj

veljavnih 1022	" 379.910
----------------	-----------

in sicer po tar. 1—15 517	" 213.820
---------------------------	-----------

asocijacij 505	" 166.090
----------------	-----------

Omenjeni račun za pretečeni trgovinski čas kaže

le mali dobiček	gold. 206. 63
-----------------	---------------

za ogenj in	" 71. 63
-------------	----------

za življenje in težko, da bodo g.g. delničarji ž njim zadovoljni, ker se julikupon t. l. ne bo plačati mogel; pa če se prevdarijo okoljščine, po kterih se v celom cesarstvu raztegnjeno, vsled nerazumnosti in slabega gospodarstva zavoženo zavarovalno društvo ne da tako lahko na pravi tir spraviti in zgubljeno zaupanje zopet povzdigniti, in da našej zavarovalni trgovini napredka odreči ne moremo, smajo g.g. delničarji pomirljivo zagotovilo sprejeti, da na dobrem obstanku našega domačega zavoda ne smemo več dvomiti, posebno, ker se nadjamo, da ga bodo g.g. delničarji tudi za naprej z vso svojo moralnično mošjo podpirali.

(Banka „Slovenija“) naznanja, da so posestniki

se številkami spodaj zaznamovanih medčasnih listov zamudili 15% doplačati. Pri izvanrednem zboru 17. avgusta 1874 je bilo doplačilo sklenjeno, ker pa lastniki po večkratnem opominjevanji bili doplačali niso, postali so medčasnimi listi vsled §. 7 bank. pravil neveljavni in ti so: št. 11. 17 do 20, 25, 28, 33 do 37, 43, 49, 51 do 99, 101 do 150, 177 do 186, 192, 214 do 223, 236 do 250, 257 do 271, 274, 275, 285 do 290, 302, 305, 306, 307, 319, do 343, 348 do 360, 379, 385, 387, 391

392, 393, 397, do 400. 410 do 415, 430, 434 do 438, 457 do 466, 494, 505, 506, 516, 518, 531, 537, 538, 542, 544, 545, 569, 577, 578, 588 do 594, 599, 610, 624, 625, 626, 634, 635, 648 do 651, 659, 660, 665, 672 do 679, 682 do 688, 699, 703, 704, 705, 716 do 728, 750 do 754, 780 do 785, 787, 790 do 809, 812, 829 do 846, 852, 853, 889 do 899, 918, 920, 926, 927, 942 do 945, 955, 961, 962, 957, 968, 969, 980, 981, 982, 985, 986, 999 1000, 1002, 1003, 1041, 1042, 1050, 1051, 1063, 1064, 1085, 1090, 1107, do 1116, 1121, do 1128 do 1149, 1154, 1155, 1156, 1168, 1169, 1183, do 1188, 1191 do 1194, 1200 do 1204, 1235 do 1254, 1261 do 1274, 1278 do 1289, 1340 do 1349, 1377, 1378, 1380 do 1384, 1400, 1401, 1408 1409, 1411 do 1414, 1437, 1438, 1439, 1486 do 1497, 1507 do 1526, 1556, 1563 do 1571, 1590 do 1640, 1642 do 1646, 1660, 1672, 1675 do 1680, 1689, 1691, 1692, 1695 do 1698, 1710, 1711, 1716, 1722, 1723, 1835 do 1844, 1855, 1870, 1872, 1873, 1883, 1883 1891, 1892, 1893, 1902, 1903, 1911, 1912, 1916, 1917, 1819, 1920, 1923, do 1928, 1970, 1982, 1985 do 1988, 2029, 2030, 2041 do 2044, 2047, 2049, 2056, 2057, 2060 do 2070, 2108, 2109, 2123, 2124, 2125, 2140 do 2160, 2169, 2175, 2202, 2207, 2213, 2214, 2226 do 2236, 2239, 2248, 2251, 2253 do 2259, 2262, 2264 do 2268, 2271, 2276, 2277, 2278, 2281, 2288, do 2291, 2293, 2294, 2326, 2330, do 2344, 2347, 2349 do 2354, 2364, 2370, 2374, 2400, 2406, 2416, 2419 do 2423, 2427 do 2450, 2453, 2456 do 2461, 2463, 2466, 2470 do 2476, 2485, 2486, 1498 do 2503, 2508, 2509, 2510, 2512, 2513, 2514, 2516, 2531 do 2534, 2538, 2539, 2540, 2543, 2545 do 2548, 2563 do 2575, 2577, 2578, 2579, 2582, 2593, 2594, 2596 do 2601, 2604 do 2513, 2626, 2630, 2631, 2632, 2634 do 2645, 2656, 2657, 2658, 2681, 2685, 2688, 2699, 2700, 2701, 2727 do 2730, 2753 do 2760, 2776 do 2695, 2791 do 2809, 2812 do 2867, 2872, 2876, 2877, 2882 do 2894, 2905 do 2910, 2912, 2913, 2915, 2932 do 2935, 2937, 2938, 1945, 2946, 2957 do 2961, 2963, 2965 do 2974, 2976, 3045, 3046, 3049 do 3054, 3072 do 3077, 3084 do 3087, 3089, 3117, 3121, do 3133, 3146, 3147, 3148, 3151 do 3161, 3165, 3166 3167, 3180, 3201 do 3210, 3214, 3215, 3221 do 3246, 3249, 3250, 3261, 3263, 3266 do 3278, 3301, 3311, 3322 do 3337, 3373, 3374, 3376 do 3392, 3441 do 3481, 3490, 3492, 3495 do 3499, 3511, 3514, 3528, 3548, 3550, 3553 do 3557, 3566, 3567, 3568, 3580, 3581, 3589 do 3593, 3595, 3596, 3597, 3620, 3621, 3638, 3643, 3645 do 3649, 3662 do 3666, 3671 do 3677, 3690 do 3693.

V Ljubljani dne 1. maja 1875.

Ravnateljstvo banke „SLOVENIJE.“

(Krajska eskomptna banka) se je osnovala v Ljubljani in bo začela poslovati 1. januarja 1876. — Tedaj imamo en finančni zavod več na Slovenskem, da bi se le tudi dobro držal!

Govor Riharda Dolenca pri obč. zboru pol. društva „Soča“ pri Rebku dne 23. maja.

Slavni zbor! Danes mi je torej naloga, v občnem zboru slavnega političnega društva „Soča“, v katerem je gotovo največ kmetovalcev in sicer vinorejcev navzočih, nekoliko o napredovanju naše domače vinoreje govoriti. Imel bi sicer tudi o napredovanju naše domače sadjereje kaj govoriti, pa ker se je zborovanje vsled dozidajšnih razprav že zelo v mrak zategnilo, in ker potrebujem, tudi če hočem prav površno govoriti o kaj obširnem predmetu, namreč v napredovanju naše vinoreje, precej dolgo časa, ako hočem sploh nekaj povedati, ker je dalje tudi v zadnji številki „Soča“ le govor o vinoreji naznanjen, oni o sadjereji pa izpuščen; ne bom torej danes govoril o sadjereji, saj se bode o bodočnosti že še prilika naklonila, da bodem tudi o tej lahko kaj povedal.

Naloga govoriti o napredovanju naše domače vinoreje v slavnem zboru, lotim se radostno, in želim si le, da bi jo kolikor toliko tudi dobro rešil. Začnimo torej. Gledjte častiti poslušalci, ako pride kaj ogerski, ali češki itd. poljedelec v naše kraje in ako te le površno pregleda in presodi; priti mora koj do spoznanja in prepričanja, da se gosto prebivalstvo naših krajev, da se mi tukajšnji kmetovalci ne moremo v prvi vrsti s poljedelstvom pečiti, ker temu je površje naše zemlje, njena sestava, in ne manj tudi naše podnebje deloma le malo, deloma pa celo čisto neugodno; ampak da se moramo s kako drugo vejico splošnega kmetijstva vkvarjati, kateri so vse naše razmere ugodnejše, kakor poljedelstvu. No, in v resnici je temu tako, mi se ukvarjamo z vinorejo, ona je glavni del našega kmetovanja; ona nas uzdržuje, od nje živimo, brez nje bi ne mogli živeti; kajti poljedelstvo nam v splošnem še vsakdanjega kruha ne more dati, dasiravno vsaki dan zanj molimo. Da je temu res tako, mislim da je vsak tukaj navzoči kmetovalec prepričan, saj nam ravno poslednje slabe vinske letne žalibog! to predobro dokazujejo. Prav vsled slabih poslednjih vinskih leten je v prvem obziru iz naših krajev blagostanje skoro do čistega izginito, razpršilo se je skoro zelo tako, kakor se na tla padla kapla živega srebra razprši. V resnici na dobrih nogah

stoječih kmetovalcev najdemo dandanes v naših krajih že presneto malo, kajti še od dostih, od katerih se misli, da so dobri, velja pregovor: „ni vse zlato kar se blišči.“ Da! iti smem še celo dalje in reči, da se imajo še celo tisti naši kmetovalci, kateri dandanes v resnici dobro stojé, kateri so v resnici bogati; da se imajo za to obrtniji ali pa kupčiji zahvaliti, s katero se ravno vkvarjajo. No take so naše premoženske ali blagostanske razmere po poslednjih slabih vinskih letinah, v katerih se je sicer malo, pa vsaj nekaj božje kaplje pridelalo. Ali, častiti poslušalci! kakoršne bi pa še le bile, če bi se ne bilo v poslednjih letih čisto nič vina pridelalo, kakor je to žalibog bilo skoz toliko let, vsled grozdne bolezni, na Furlanskem? — Da, po tem bi se pri nas o blagostanju še meniti ne smeli, ampak naravnost le o splošnem beraštvu.

Z vsem, kar sem dozdej rekel, je gotovo do dobrega dokazano, kako velike važnosti je za nas vinoreja, no, to dokazovati pa še potrebno bilo ni, saj vé vsak mej častitimi poslušalci kmetijskega stanu še predobro, da je temu res tako. Da sem se pa tega dokazovanja vendar lotil, ima svoje dobre uzroke, katere navédati se mi ne zdi potrebno. Gledjte, častiti poslušalci, kakor je resnica, da je pri nas, za nas vinoreja prva, glavna stvar, tako je pa tudi, bogu bodi potoženo, neovrželjiva resnica, da se ravno pri nas za njen napredek za njeno povzdigo le malo, ali pa, kar naravnost rečeno, čisto nič ne stori, da je vsled tega še na ravno tisti stopinji, na kateri je bila pred sto in sto leti in to v kljub temu, da živimo v dobi splošnega napredka, v kateri vsak stan, čevljar, kakor slikar itd. skuša napredovati; mora napredovati, če noče poginuti. Da bi vipavski ali kraški, sploh jugoslovenski vinorejec v navadni starijavni vinoreji marljiv ne bil, da bi jo zanemarjal, tega ne morem jaz in ne more nobeden drugi trditi, marveč priznati in trditi morem jaz in zmenoj vsak, kdor naše razmere dobro pozna, da je ravno naš vinorejec morda najmarljivejši, najdelavnejši mej vsemi celega sveta, kajti on mora pridelek z naj večim trdom naravi tako rekoč iz rok iztrgati; ali kar se sme in se more našemu vinorejcu očitati, je ravno to, da se preveč stare navade drži, premalo, dosti premalo, da se kar naravnost čisto nič napredka ne poprime. Marsikdo mej častitimi poslušalci me bode utegnil zavrniti z besedami: „a kaj je treba napredka, ako so sedajni revi uzrok pred vsem slabe poslednje vinske letine, vrnejo naj se nekdanje dobre, pa bode vsemu pomagano.“ Da, na videz je tomu res tako, v istini pa ne, kajti, ako se tudi nekdanje dobre letine vrnejo in ravno letos se imamo prav dobro nadejati, pomagano bode s tem le malo, za malo časa, kajti duh časa, napredek, kateri je prešinel čeli svet, zahteva od vsakega stanu trojno, on ima tako rekoč tri paragrafe, katerim se mora vsak, kdor žloveštvo potrebno stvari prideluje, izdeluje, posebno pa še kmetovalec, podvreči, in ti so sledeči: 1. prideluj ali izdeluj dosti, 2. dobrega 3. po kar le mogoče nizki ceni.

Ako se nekdanje dobre vinske letne vrnejo, pridelalo se bode res zopet dosti vina, posebno, če se bodu trte tuč še bolj, to je, v še večji meri zasajati pričele, kakor se to dandanes godi; in kar se bo — da v prvem paragrafu ustrezemo — moralo zgoditi. Kaj pa gledé dobrote, kako je pa s to, kako je z drugim paragrafom? No, da bi vipavsko vino Vipaveu ne dišalo, sploh da bi naša vina bodisi vipavska, ali primorska, ali kraška, nam samim, kakor tudi Goričanom in Tržačanom ne dišala, tega se vé, da ne moremo reči, nasprotno mi trdimo navadno, da naše vino prekosi vsa druga vina, in saj bi gotovo tudi zadosti slabo bilo, ako bi lastni pridelki ne cenili. Ali drugo prašanje je pa to: ali zadostuje pa tudi to, da naša vina nam, Goričanom in Tržačanom dišijo? Jaz bi mislil, da ne, kajti pridelki poslednjih let prodal se je res da doma, v Gorico v Trst in malo drugom; pa priznati moramo vsi, da ne ravno lahko, še celo ne tako lahko, kakor nekdanj, ko se je v naših krajih veliko več vina pridelalo, ko smo še dobre vinske letne imeli. In od kad pride to? Gotovo le od tega, ker se je krog povzivalcev naših vin zožal, ker naše vina v krajih, kjer se jih je v prejšnjih časih dosti, da, narveč povžilo, več ne dišijo, kjer se posebno zaradi nestanovitnosti in pa visoke cene nič več ne obrajtajo, ampak kar naravnost sovražijo.

Koliko vina ni šlo nekdanj iz naših krajev na Pivko, sploh na severno Notranjsko, na Gorenjsko, Koroško? Dandanes ga ne gre v te kraje skoro nič, za Vipavec ne marajo več, vse seza le po štajerskih, hrvatskih, dolenskih, še celo ogerskih vinah, katerih okus se jim je priljubil, katerim daje pa še pred vsem prednost njih stanovitnost, in primeroma nizka cena, kateri zadnji je uzrok cenejši pridelavanju in pa nizka vožnina po železnicah, katera bo časoma še nižja postala. Da, naši vinski kupčiji se godi, kar se tiče prodavanja v omenjenih kraje, skora tako, kakor ob času živinske kuge živinski kupčiji, na Rebernicah, v Hrušiči na Predilu, povsod stoji tako rekoč straža, katera našim vinom zabranjuje prestop v druge dežele. Krog povzivalcev naših vin se more torej tako velik postati, kakor je bil nekdanj; a to je le potem mogoče, če v vinoreji, kar se dobrote tiče, napredujemo, da vina tako pripravljamo, kakor povzivalcem dišijo, kajti okusa si ne da nobeden vsiliti. S tem, menim, je častitim poslušalcem dokazano, da nam v bodoče, če se tudi dobre nekdanje letne zo-

pet vrnejo, dosti pomagano ne bode, kar za obilni pridelki uže v mejah naše ožje slovenske domovine povzivalcev pomanjkuje. Pa recimo, da bi se prejšnje letine vrnile in da bi se tudi krog povzivalcev do tistih mej razširil, do katerih je segal nekdanj; ali bi imeli mi vinorejci s tem uže zadovoljni biti? Jaz mislim zopet odločno, da ne, kajti mi imamo podnebje, imamo lege, imamo svet, vse imamo kar je potrebno, da se pri nas naj finejša vina pridelujejo; in vendar glejte, ako hočemo mi sami, ali ako hoče kak tujec pri nas eno boteljko dobrega vina spiti; seči more po tujem prav drazem pridelku, pa pridelku družih, deloma prav dalnih dežel, katere se pa kar se posebno vinoreji ugodnega podnebja, sveta, itd. tiče, z našo deželo nikakor meriti ne morejo, v katerih vinorejci skozi čeli čas od spomladi do trgatve drug družega le vedno popraščujejo: „kompare! kaj mislite, bo bi letos grozdje dozorelo ali ne?“ Vidite dragi poslušalci! v takih deželah, v katerih si vinorejce še gotov nij, da bi mu grozdje vsako leto dozorelo, pridelujejo se izvrstna draga vina, kaj bi se pa še le pri nas doseči dalo, ako bi napredovati hoteli in ako bi resnično napredovali? No, zagotovim Vas, da bi lahko trpe vina pridelavali, kakoršnih po družih severnejših vinskih deželah nikakor pridelati ne morejo, in naj se tudi vsak vinorejec vsaki dan k vsaki trti desetkrat na glavo postavi.

In ta okolščina je ravno, katera nam veleva, da re smemo zadovoljni biti s tem, da se prejšnji povzivalni krog zopet pridobi, ampak da se on razširi, razširi re le v mejah naše slovenske domovine, ampak, čez njene meje; to pa bomo dosegli le po napredovanju gledé zboljšanja našega pridelka.

Ako se napredovanja v zmyslu zboljšanja vinskega pridelka ne lotimo, doživeti zamoremo v kratkem času še celo to, da se povzivalni krog naših vin namesto razširi še zoža, kajti vse okolo nas, vse druge vinske dežele napredujejo, le mi ne, naravni nasledek tega more le ta, biti, da se kupčija z domačim vinom še bolj skrči in konečno popolnoma propade.

Opravičeno bi vtegnil kedo prašati, kako bi se pa imeli napredka lotiti, kje delo pričeti? Po pravici rečeno: napredovati bi se moralo pri nas toliko v trto-reji, kolikor v kletarstvu, pričeti pa bi se moralo tu in tam pri črki „a“ to je postaviti bi se moral čisto nov temelj.

(Konec prih.)

liže 3. julija bo srečkanje lozov dunajskega posojila:

Dunajskih Lozov

Ti lozi se vzdigujejo vsako leto 4 krat.

Glavne dobitke so: 200.000 gold 200.000 t.t.d.

„ „ „ 300.000 „ 300.000 t.t.d.

Originalni lozi po dnevnem kurzu na 12 mesečnih rat po 10 gold. —

Promesse k srečkanju 1. julija, glavna dobitka 200.000 gld.

se dobivajo še po 2 gld 50 soldov in kolek

Wechselstube der k.k. pr. Wiener Handelsbank, wdm, Joh. C. Sothen, Graben 13.

Promessen omenjene banke dobivajo se tudi pri

A. V. JONA v Gorici

Kdor želi vkupiti 100 starih panjev za čebule, naj se oglasi pri Antonu Zlobecu v Krajnivasu na Krasu.

Pod garancijo, popolnega stanovitnega uspeha.	
Gotovo pomoč	
vseh še tako težavnih slučajih brez injekcij in živega srebra ali joda dodelijo tako zvaui imenitni	
PREPARATES MINERALES	
v zvezi z Gelantine-Matico,	
in sicer doza I. pri sililitičnih boleznih, zastaralem toku, strikturah, izpahnjehah in ranah na nosu v ustih in vratu. Cena f. 5. a. v.	
Doza II. pri moški slabosti (Impotenz) posebno kot nasledek onanije, epileptičnih napadov, sušici hrbtnaica i.t.d. Cena f. 10.—a. v.	
Konečno doza III. pri ženskih boleznih, belem toku, zaostajanju čiščenja, nerodovitnosti zlatenci, primankanju krvi, slabosti telesni in duševni i.t.d. Cena f. 5.—a. v.	
Omenjeni leki, katerih raba je prav lahka dobé se nepokvarjeni po	
Speditious-Comtoir für Export-Artikel	
Berlin, C., Breite Strasse 12.	
Pošiljatev in dopisovanje natanjeno in tajno. Pri naročbi naj se blagovoljno popiše bo lezen Povzetja Avstrijo niso dopuščena.	
"Narobe se izvršujejo po vrtecel se postji. Povzetje v Avstrijo nemogoče." "Narobe se izvršujejo po vrtecel se postji. Povzetje v Avstrijo nemogoče."	